

Selkokielen tarve kunnissa ja valtionhallinnossa 2015

Ari Sainio/Selkokeskus 2015

Selkokeskus teki keväällä 2015 yhteistyössä Suomen Kuntaliiton kanssa kunnille kyselyn selkokielen tarpeesta. Kyselyllä haluttiin saada yleiskuva siitä, mitä selkoaineistoja ja kuinka paljon kunnat ovat tuottaneet. Toinen tavoite oli selvittää, millaisille selkoaineistoille kunnissa olisi tarvetta. Toisessa kyselyssä Selkokeskus selvitti selkokielen tarvetta myös valtionhallinnossa. Tähän raporttiin on koottu yhteenveto kyselyistä saaduista tuloksista.

Perustiedot

Kysely kunnille tehtiin Webropol-kyselynä keväällä 2015. Kysely lähetettiin kaikkiin Suomen 318 kuntaan. Kysely osoitettiin kuntien kirjaamoihin pyynnöllä, että kysely lähetetään edelleen kuntien viestinnästä vastaaville henkilöille.

Vastauksia saatiin 103 kunnasta eli lähes kolmasosa kunnista vastasi, mitä voidaan hyvänä tuloksena. Vastaajat edustivat alueellisesti koko Suomea Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Vastaajien joukossa oli kaikenkokoisia kuntia.

Vertailu valtionhallinnon kyselyyn

Kuntien vastauksia verrataan tässä raportissa vastaavaan kyselyyn, jonka Selkokeskus teki valtionhallinnon toimijoille ennen kuntiin lähetettyä kyselyä. Kysely lähetettiin noin 250 osoitteeseen. Mukana kyselyssä olivat valtionhallinnon eri toimijat, kuten valtioneuvosto, ministeriöt, valtion virastot ja laitokset sekä joitakin valtiojohtoisia yrityksiä. Lisäksi kysely lähetettiin aluehallintoon sekä sairaanhoitopiireihin. Vastauksia saatiin 80, eli noin kolmasosa kyselyn saaneista vastasi kyselyyn.

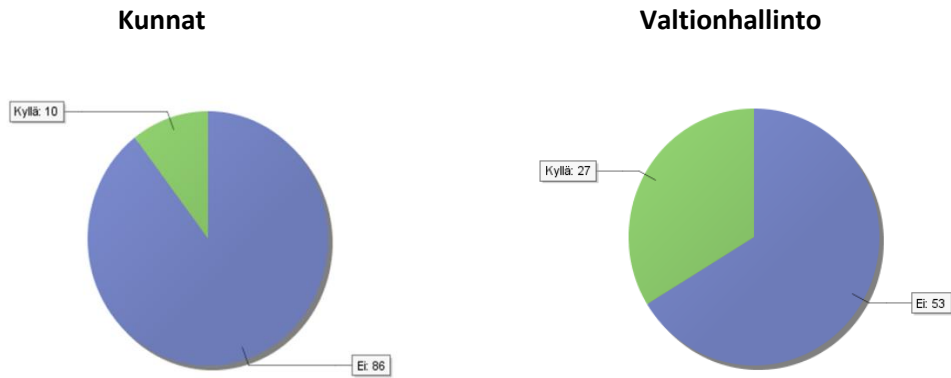
Osa isoista kaupungeista vastasi valtionhallintoon lähetetyn kyselyn yhteydessä. Ne vastaukset on otettu huomioon tässä raportissa kuntia koskevissa luvuissa, sen sijaan ne eivät ole mukana kuntien tuloksia kuvaavissa graafisissa esityksissä. Siksi tekstin ja graafisten esitysten välillä on pieniä eroja, jotka eivät kuitenkaan ole kokonaistilanteen kannalta merkittäviä.

Tuotetut selkoaineistot

Vastanneista kunnista 10 % oli tuottanut jotain selkokielistä materiaalia. Valtionhallinnon tiedotusmateriaalien tuotannossa selkokieli oli otettu paremmin huomioon. Kolmannes vastaajista oli tuottanut jotain tiedotusmateriaalia selkokielellä

Kysymys:

Onko edustamasi kunta/julkishallinnon yksikkö tuottanut materiaalia selkosuomeksi?

Selkokeskus/Webropol 2015

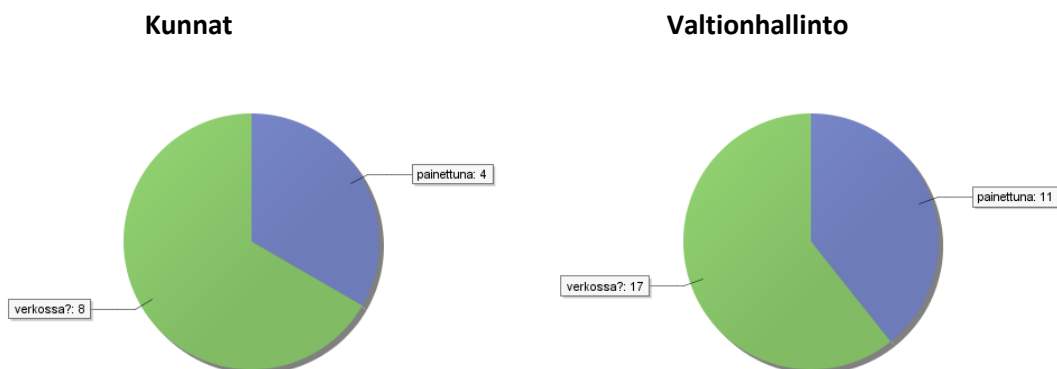
Kunnissa tuotetussa materiaalissa oli esitelty mm. vammaispalveluita, palvelusuunnitelmaa, nuorten palveluita, kunnan palveluita laajasti ja kirjaston käyttöä.

Valtionhallinnossa tuotetut selkoaineistot olivat lähinnä yleistietoa hallinnonalan tai kyseisen julkishallinnon yksikön toiminnasta ja palveluista.

Selkoaineistojen julkaisutapa

Kunnat olivat julkaisseet noin 2/3 tuotetusta selkomateriaalista verkkomateriaalina ja loput painettuina julkaisuina. Myös valtionhallinnossa selkoaineistoja oli julkaistu enemmän verkkomateriaalina kuin painettuna.

Viranomaistiedotus on siirtymistä yhä enemmän verkkoon, joten voidaan ennustaa, että yhä suurempi osa selkoaineistoista julkaistaan jatkossa verkkomateriaalina ja painettujen aineistojen määrä vähenee.

Selkokeskus/Webropol 2015

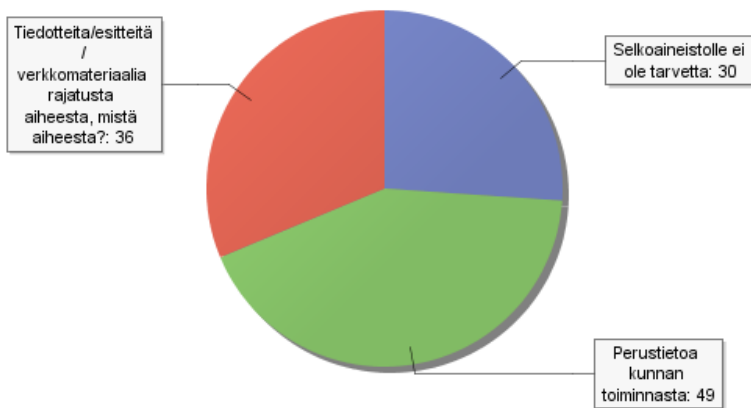
Selkoaineistojen tarve

Kunnista valtaosa eli noin 2/3 oli sitä mieltä, että selkoaineistoille on tarvetta. Kunnista 1/3 vastasi, että selkoaineistolle ei ole tarvetta, mitä voidaan pitää yllättävänkin isona lukuna, jos sitä verrataan valtionhallinnon vastauksiin.

Valtionhallinnon toimijoista huomattavasti pienempi osa katsoi, että selkoaineistoille ei ole tarvetta.

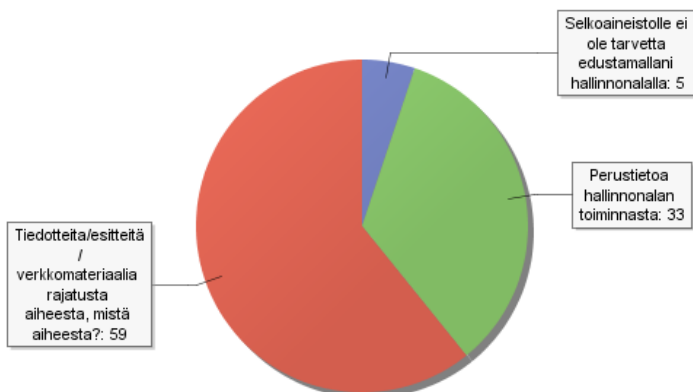
Kysymys: Millaisia omaa kuntaasi/hallinnonalaasi käsitteleviä selkoaineistoja tarvittaisiin?

Kunnat

Selkokeskus/Webropol 2015

Valtionhallinto

Selkokeskus/Webropol 2015

Kuntien vastausten perusteella selkokielistä tietoa tarvittaisiin kuntien palveluista yleensä sekä eritellymmän sosiaalipalveluista ja maahanmuuttajien palveluista. Vastauksissa mainittuja aihepiirejä olivat:

- sosiaalipalvelut: vammaispalvelut, vanhuspalvelut, asumispalvelut
- terveydenhuollon palvelut, terveydenhoito
- maahanmuuttajien palvelut
- keskeiset kunnan palvelut
- kunnan palvelut nuorille
- kaavoitus
- kriisiviestintä
- päivähoitoon hakeminen
- toimeentulotukihakemukset ja päätökset

Valtionhallinnossa tarvetta on erityisesti tiedotusmateriaalista jostain rajatusta aiheesta, joka koskee laajasti kaikkia kansalaisia. Myös yleistietoa oman hallinnonalan toiminasta toivottiin selkokielellä.

Valtionhallinnon vastauksissa mainittiin seuraavat aihepiirit, joista olisi tarve saada tietoa selkokielellä:

- sote-uudistus, sosiaalipalvelut
- terveydenhuolto, lääkehoito
- demokratia
- hallinnonalan vakiokirjeet
- suurelle yleisölle suunnatut palvelut (luontopalvelut)
- pankki- ja vakuutusasiat, konkurssit, yrityssaneeraus
- kansalaisten oikeudet
- työnhaku, työttömyysturva
- kotoutuminen
- passintarkastus, rajanylitysliikenne

Muita tuloksia

Kysely paljasti, että yksikään kunta ei ollut selvittänyt selkokielen tarvitsijoiden määrää omassa kunnassa. Yleisin vastaus kysymykseen selkokielen tarvitsijoiden määrästä oli, että määrää on vaikea arvioida. Myös valtionhallinnossa arviot selkokielen tarvitsijoiden määrästä vaihtelivat paljon, eikä asiaa ollut selvitetty.

Kunnat eivät olleet yleensä myöskään nimenneet vastuuhenkilöä selkokieleen ja saavutettavuuteen liittyvissä asioissa. Valtionhallinnon kyselyssä 12 vastaajaa vastasi, että omassa yksikössä on nimetty vastuuhenkilö, joka vastaa saavutettavuusasioista.

Liite 1: Kuntiin suunnatun kyselyn lomake

Selkoaineiston tarve kunnissa

Kuntaliitto ja Selkokeskus selvittävät tällä lyhyellä kyselyllä selkokielellä julkaistujen aineistojen määrää ja tarvetta kunnissa.

Selkokieli on suomen kielen muoto, jossa kieltä on tietoisesti muokattu yleiskieltä selkeämmäksi ja ymmärrettävämmäksi. Selkoaineistot on tarkoitettu vastaanottajille, joille yleiskielinen materiaali on liian vaikeaa. Selkoaineistoja on tehty varsinkin maahanmuuttajien, ikäihmisten ja eri vammaisryhmien tarpeisiin.

Kysymykset:

1. Mitä kuntaa edustat? [avoin vastaus]

2. Onko edustamasi kunta tuottanut materiaalia selkosuomeksi?

Ei

Kyllä

3. Jos selkoaineistoa on tuotettu, onko aineisto julkaistu

painettuna

verkossa?

4. Jos selkoaineistoa on julkaistu, mitä aihetta aineisto on käsitellyt? [avoin vastaus]

5. Millaisia omaa kuntaasi käsitteleviä selkoaineistoja tarvittaisiin?

Selkoaineistolle ei ole tarvetta kunnassani

Perustietoa kunnan toiminnasta

Tiedotteita/esitteitä / verkkomateriaalia rajatusta aiheesta, mistä aiheesta? [avoin vastaus]

6. Kuinka paljon arvioit, että ehdottamillesi selkoaineistoille on tarvitsijoita? [avoin vastaus]

7. Onko kuntasi nimennyt vastuuhenkilön selkokieleen ja saavutettavuuteen liittyvissä asioissa?

Kyllä

Ei

Liite 2: Valtionhallintoon suunnatun kyselyn lomake

Selkoaineiston tarve julkishallinnossa

Selkokeskus selvittää tällä lyhyellä kyselyllä selkokielellä julkaistujen aineistojen määrää ja tarvetta julkishallinnossa.

Selkokieli on suomen kielen muoto, jossa kieltä on tietoisesti muokattu yleiskieltä selkeämmäksi ja ymmärrettävämmäksi. Selkoaineistot on tarkoitettu vastaanottajille, joille yleiskielinen materiaali on liian vaikeaa. Selkoaineistoja on tehty varsinkin maahanmuuttajien, ikäihmisten ja eri vammaisryhmien tarpeisiin.

Kysymykset:

1. Mitä virastoa, kuntaa tai julkishallinnon yksikköä edustat? [avoin vastaus]

2. Onko edustamasi virasto/kunta/julkishallinnon yksikkö tuottanut materiaalia selkosuomeksi?

Ei

Kyllä

3. Jos selkoaineistoa on tuotettu, onko aineisto julkaistu

painettuna

verkossa?

4. Jos selkoaineistoa on julkaistu, mitä aihetta aineisto on käsitellyt? [avoin vastaus]

5. Millaisia omaa hallinnonalaasi käsitteleviä selkoaineistoja tarvittaisiin?

Selkoaineistolle ei ole tarvetta edustamallani hallinnonalalla

Perustietoa hallinnonalan toiminnasta

Tiedotteita/esitteitä / verkkomateriaalia rajatusta aiheesta, mistä aiheesta? [avoin vastaus]

6. Kuinka paljon arvioit, että ehdottamillesi selkoaineistoille on tarvitsijoita? [avoin vastaus]

7. Onko yksikkösi nimennyt vastuuhenkilön selkokieleen ja saavutettavuuteen liittyvissä asioissa?

Kyllä

Ei